

Білон-Пюрко А. (2025)

Метод балансу компетенцій у міжкультурному професійному консультуванні. Потенціал і бар'єри

Інститут освітніх досліджень – Державний науково-дослідний інститут

Публікація докторки Анни Білон-Пюрко є спеціалізованою експертизою щодо можливостей і обмежень застосування Методу балансу компетенцій (МБК) у міжкультурному професійному консультуванні, відповідаючи на сучасні соціальні виклики, пов'язані з міграцією, багатокультурністю та потребою у професійній інтеграції іммігрантів.

ЧАСТИНА I: МІЖКУЛЬТУРНЕ ПРОФЕСІЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

У першій частині авторка розглядає теоретичні основи та контексти міжкультурного професійного консультування:

- Термінологія та визначення: Пояснюються відмінності між термінами multicultural, intercultural і cross-cultural counselling. Підкреслюється важливість міжкультурних компетенцій та інтерактивної зустрічі різних культур у консультувальному процесі.
- Контексти консультування: Консультування розглядається в контексті соціальних, політичних, освітніх і культурних факторів. Відзначається вплив глобальних подій, наприклад, війни в Україні, на динаміку ринку праці й міграційні потреби.
- Характеристика міжкультурного консультування: Консультування розглядається як простір зустрічі та рефлексії – "вікно" до нових досвідів і "дзеркало" для розуміння себе. Важливими є знання про культури, міжкультурні компетенції та відповідні принципи організації процесу консультування.
- Культурний аналіз: Представлено п'ять вимірів культури за Г. Гофстеде (наприклад, індивідуалізм проти колективізму, дистанція влади, уникання невизначеності) та їхній вплив на очікування клієнтів від консультантів і на сприйняття кар'єри.
- Міжкультурні компетенції: Посилається на модель "дерева міжкультурних компетенцій" (ЮНЕСКО), що вказує на потребу розвитку знань, умінь, ставлень і цінностей у консультантів.
- Принципи консультування: Представлено ключові принципи ефективної роботи з особами з інших культур, зокрема, побудова альянсу з клієнтом, ідентифікація культурних бар'єрів, дослідження впливу соціальних чинників (наприклад, расизму, сексизму) на професійне життя.
- Виклики міжкультурного консультування: Розглянуто труднощі, такі як мовні бар'єри, визнання кваліфікацій, стереотипи, обмежений доступ до ресурсів або відмінності у розумінні роботи та кар'єри.
- Сучасні тенденції: Наголошено на повороті до наративних підходів, деколонізації знань та врахування культурної різноманітності. МБК вписується в ці тенденції як біографічний та персоналізований метод.

ЧАСТИНА II: МЕТОД БАЛАНСУ КОМПЕТЕНЦІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОГО ПРОФЕСІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

У другій частині представлено детальний аналіз МБК як інструменту для роботи з особами, які мають досвід міграції:

- Потенціал МБК: МБК — це метод виявлення компетенцій, отриманих через формальне, неформальне та інформальне навчання, що сприяє кар'єрному плануванню. Метод є гнучким, біографічним, заснованим на рефлексії та співпраці з клієнтом. Він може посилювати відчуття суб'єктності та ідентичності осіб з різних культур.
- Етапи культурної інтеграції: Використання МБК залежить від етапу інтеграції іммігранта. Консультанти повинні адаптувати підхід до рівня акультурації, ресурсів і бар'єрів клієнта.
- Принципи застосування МБК: Представлено можливі адаптації методу до міжкультурної роботи — наприклад, спрощена мова формулярів, врахування країни походження, адаптація біографічних та поведінкових інтерв'ю до культурної специфіки.
- Культура як ресурс і виклик: У МБК біографія клієнта стає джерелом знань про його компетенції, цінності, мотивації та культурний досвід. Важливо, щоб консультант був відкритим і компетентним у розумінні культурних відмінностей.
- Бар'єри та обмеження МБК: Виявлено чинники, що можуть знижувати ефективність МБК у багатокультурному середовищі, зокрема, брак відповідної підготовки у консультантів, недостатнє знання мови, організаційна негнучкість, культурні стереотипи.

ПІДСУМКОВІ ВИСНОВКИ

Публікація доводить, що Метод балансу компетенцій є перспективним інструментом у роботі з особами з міграційним досвідом — за умови адаптації до міжкультурної специфіки. Запорукою успіху є не лише сам метод, а й компетентність консультантів і їх здатність створювати безпечний та рефлексивний простір для клієнта. МБК може сприяти соціальній справедливості та професійній інтеграції в культурно різноманітних суспільствах.